

Hallo en welkom allemaal. Ik wil de dingen vandaag iets anders doen, ipv met een inleiding te beginnen gevolgd door een dankwoord, wil ik liever beginnen met mijn dankwoord, daarna mijn inleiding en vervolgens wil ik nog iets meer vertellen over een paar specifieke werken in deze zaal omdat ik heb gemerkt dat mensen het enorm waarderen als er iets meer over de achtergrondinformatie/inspiratiebronnen wordt verteld.

In 2018 is het honderd jaar geleden dat de Zuiderzeewet werd ondertekend. Een wet die Urk eiland-af maakte en het uiteindelijk mogelijk maakte dat ik nu op voormalige zeebodem woon. Wat bijzonder is omdat mijn familie al vele generaties strijd heeft geleverd met het water, ik ben `elf vijfde generatie Urker, en daarvoor leefde mijn familie op Schokland.

Maar goed, ik dacht hierover na en vroeg mij af: 'Is Urk eigenlijk wel ooit eiland-af geraakt?' Als we alleen met onze ogen kijken zou je zeggen van wel, maar kijken we naar binnen dan zou ik zeggen van niet. Urk en de Urker is anders. Anders tegen wil en dank zou ik daaraan toe willen voegen. Anders-zijn is dat wat het leven van de Urker vormgeeft in relatie tot de wereld om zich heen.

Deze gedachten brachten me bij het thema: 'identiteit', en de persoonlijke vragen die daaruit voortvloeien, want

Wat als je ook nog weer anders bent tussen al dat anders-zijn? Hoe is het om op te groeien in zo'n gesloten gemeenschap en wat gebeurt er, als je daar tussen al die mensen die gelukkig elkaar hebben, alleen staat? Wat als je weggaat? Is er een wereld waar je beter inpast? En wat als je weer terugkeert naar het eiland?

En voortbordurend, zoals u ziet vrij letterlijk voortbordurend, op deze vragen kwam ik bij grotere, meer universele vragen over dat anders-zijn en dus identiteit. Hoe beïnvloedt hoe we over 'de ander' spreken ons beeld van 'de ander'? Is het uitgesproken woord sterker dan het beeld? Of andersom? Welke van de twee definieert het meest onze werkelijkheid? Door de dingen met taal te benoemen worden ze dat ene en zijn ze niet meer het vele. Zou niet alles tegelijkertijd in de wereld kunnen bestaan? Of doet het dat al en zien we het niet, juist omdat we de dingen benoemen?

Tijdens mijn zoektocht naar antwoorden op deze vragen las ik het boek 'De eenzame stad' van Olivia Laing. Ik wil graag een stuk uit het boek citeren waarin zij, voor mij persoonlijk, perfect weet te verwoorden wat de relatie is tussen kunst, identiteit en daaruit voortvloeiend eenzaamheid. Ik zal proberen dit zo rustig mogelijk voor te lezen, want elke zin is raak en een zalfje voor de ziel.

Er zijn zoveel dingen die kunst niet voor elkaar krijgt. Kunst kan de doden niet opnieuw tot leven wekken, geen ruzie tussen vrienden beslechten, aids niet genezen, de klimaatverandering niet vertragen. En toch heeft kunst een aantal bijzondere functies, het eigenaardige talent om te onderhandelen tussen mensen, ook tussen hen die zonder elkaar te ontmoeten toch in elkaars leven doorsijpelen en dat leven verrijken. Kunst kan beslist intimiteit creëren; ze weet beslist wonden te genezen, en kan nog veel beter verduidelijken dat niet alle wonden hoeven te genezen, dat niet alle littekens lelijk zijn.

Te midden van de schitteringen van het late kapitalisme wordt ons te verstaan gegeven dat alle moeilijke gevoelens – depressie, angst, eenzaamheid, woede – simpelweg veroorzaakt worden door een verstoorde chemie; ze zijn een probleem dat opgelost moet worden, en (worden niet gezien als)/geen reactie op structurele onrechtvaardigheid (of)/en ook niet op de essentie van de belichaming waarmee je geboren bent of, in de gedenkwaardige woorden van David Wojnarowicz, van de tijd die je uitzit in een gehuurd lichaam, met alle onvermijdelijke leed en frustratie van dien.

Ik geloof niet dat iemand leren kennen per se de remedie is tegen eenzaamheid. Ik denk dat er twee dingen zijn die een rol spelen: leren hoe je vriendschap sluit met jezelf en begrijpen dat veel dingen die ons als individu lijken te raken, in feite voortkomen uit grotere stigmatiserende en buitensluitende krachten, waartegen wij ons kunnen en moeten verzetten. Eenzaamheid is persoonlijk, en ze is politiek.

Ons streven naar persoonlijk geluk staat niet boven onze verplichtingen (naar)/jegens elkaar en ontheft ons daar ook niet van. We zitten hier samen in, in deze opstapeling van littekens, deze objectwereld, deze fysieke, tijdelijke hemel die zo vaak het aanzien heeft van een hel. Vriendelijkheid is belangrijk, Solidariteit ook. Alert blijven en openheid blijven betrachten zijn van belang, want als we 1 ding weten over wat er aan ons vooraf is gegaan, is het wel dat de tijd van gevoelens niet eeuwig blijft duren.